

USHIRIKI WA WANANCHI KUHUSU MSWADA WA FEDHA WA KAUNTI YA MOMBASA, 2026

Bunge la Kaunti ya Mombasa linawaalika wakazi kutoa maoni kuhusu **Mswada wa Fedha wa Kaunti ya Mombasa, 2026** katika mikutano ya wananchi itakayofanyika kwenye kaunti ndogo sita, kama ratiba ilivyo hapa chini. Mswada unapendekeza ada, malipo, leseni, kodi ya pango, malipo ya ardhi na faini zitakazolipwa kwa Kaunti.

Muhimu: Huu ni Mswada uliochapishwa ili Bunge la Kaunti liujadili. Kiasi kilichoandikwa hapa ni pendekezo kwenye Mswada. Haimaanishi kuwa Bunge limeidhinisha malipo hayo au kwamba ndiyo malipo yanayotumika sasa. Kabla ya kulipa, hakikisha sheria inayotumika sasa na tangazo rasmi la Kaunti.

RATIBA YA MIKUTANO YA KUTOA MAONI

Kamati ya Fedha, Bajeti na Ugawaji wa Fedha | Mswada wa Fedha 2026

Tarehe	Kaunti ndogo	Mahali	Saa
Alhamisi, 15 Oktoba 2026	Likoni	Likoni Social Hall	9:00–12:00
Alhamisi, 15 Oktoba 2026	Changamwe	Changamwe Social Hall	9:00–12:00
Ijumaa, 16 Oktoba 2026	Mvita	Tononoka Social Hall	9:00–12:00
Ijumaa, 16 Oktoba 2026	Jomvu	Mikindani Social Hall	9:00–12:00
Jumatatu, 19 Oktoba 2026	Nyali	VOK Social Hall	9:00–12:00
Jumatatu, 19 Oktoba 2026	Kisauni	Kadongo Grounds	9:00–12:00

Unaweza kupeleka maoni kwa maandishi katika Ofisi ya Karani wa Bunge au kutuma barua pepe kwa countyassemblymombasa@gmail.com kabla ya **Jumatatu, 19 Oktoba 2026 saa 4:30 alisiri**.

MAONI GANI YANaweza KUTOLEWA?

Taja ada au sharti unalotoa maoni kuhusu. Eleza linamwathiri nani na kwa nini unalikubali au unataka libadilishwe. Unaweza kutoa maoni kuhusu kiasi cha malipo, watu wanaopaswa kulipa, msamaha, njia za kulipa, utekelezaji wa sheria, au jambo lililokosekana au lisiloleweka. Kwa ada ya biashara, taja aina na ukubwa wa biashara. Ukiweza, pendekeza mabadiliko unayoona yanafaa.

KIASI

Je, kiasi kinachopendekezwa ni cha haki na kinaweza kulipwa?

JINSI INAVYOTUMIKA

Je, ni wazi nani alipe na lini?

PENDEKEZO LAKO

Ni mabadiliko gani yanafaa zaidi, na kwa nini?

MSWADA UNAHUSU NINI?

LESENI ZA BIASHARA

Leseni na vibali vya biashara na huduma.

PANGO NA KODI YA ARDHI

Malipo ya pango au kodi ya ardhi kwa viwanja, vibanda na nyumba za Kaunti.

MALIPO YA SOKO

Ada za soko na kushusha bidhaa.

MAZINGIRA

Baadhi ya ada na faini za taka, uchafuzi na kelele.

USAFIRI

Baadhi ya malipo ya maegesho na usafiri.

NJIA ZA KULIPA

Njia rasmi za kulipa na risiti rasmi.

BAADHI YA ADA NA FAINI ZINAZOPENDEKEZWA

Mifano kutoka kwenye Jedwali la Mswada. Hii ni mifano michache tu, si orodha nzima. Kiasi kinategemea shughuli husika na maelezo ya kipengele kwenye Jedwali.

Kiasi cha Mswada; si ada zilizothibitishwa kuwa zinatumika sasa.

Aina ya malipo / shughuli kwenye Mswada	Kiasi kinachopendekezwa	Ukurasa
Duka dogo (hadi wafanyakazi 4; eneo chini ya mita za mraba 50)	KSh 4,000	29
Mchuuzi katika eneo lililoruhusiwa, bila gari	KSh 3,000	29
Wachuuzi wanaotembea kuuza bidhaa	KSh 10,000	29
Mtoa huduma wa usafiri anayefanya kazi peke yake (gari 1)	KSh 10,000	30
Kampuni ndogo ya usafiri (hadi magari 4)	KSh 15,000	30
Kelele zinazozidi kiwango kinachoruhusiwa (tukio la saa 8)	KSh 5,000	10
Kutozingatia kibali cha kelele (kwa kila saa ya tukio)	KSh 10,000	10
Kuzuia barabara au kugesha gari mahali pasiporuhusiwa	KSh 5,000	11
Ada ya kufunga gari: saloon au pickup (kwa kila gari)	KSh 1,000	11
Ada ya kufunga gari: minibus, matatu au canter (kwa kila gari)	KSh 2,100	11
Kutupa taka zisizo hatari mahali pasiporuhusiwa	KSh 50,000	10
Kutupa taka hatari mahali pasiporuhusiwa	KSh 1,000,000	10
Faini ya kumwaga maji taka	KSh 500,000	10

Soma Jedwali lote na maelezo yanayohusu shughuli yako. Baadhi ya vipengele ni ada au leseni; vingine ni faini kwa kutofuata masharti. Usichukulie faini kuwa ada ya kawaida. Hati hii haijalinganisha kiasi kinachopendekezwa na viwango vya Sheria ya Fedha inayotumika sasa.

Mswada una kurasa 51 kwenye PDF. Jedwali kamili linaanza ukurasa uliochapishwa wa 8; soma maelezo na masharti yanayohusika. Kiasi hapa kimenakiliwa kutoka kwenye vipengele vilivyoorodheshwa vya Mswada.

MAANA YA MANENO MUHIMU

Neno	Maana
Mswada	Sheria inayopendekezwa ambayo Bunge la Kaunti linajadili. Bado si Sheria iliyoidhinishwa.
Leseni / kibali	Ruhusa rasmi ya kufanya biashara au shughuli iliyoorodheshwa, kwa kufuata masharti ya Mswada na Jedwali.
Ada / malipo	Fedha zinazopendekezwa kwa huduma, ruhusa au shughuli. Jedwali linaonyesha nani alipe na kiasi gani.
Faini	Fedha zinazopendekezwa kwa kuvunja sharti lililotajwa; si ada ya kawaida ya huduma.
Ushuru wa bidhaa (cess)	Ushuru unaotowza kwa bidhaa zilizoorodheshwa kwenye Jedwali la Mswada; angalia aina ya bidhaa na masharti husika.
Jedwali	Sehemu ya Mswada inayoonyesha shughuli, aina, masharti na kiasi kinachopendekezwa.
Njia rasmi ya kulipa	Njia inayokubaliwa na Kaunti kulingana na Mswada, ikiwemo akaunti ya benki ya Kaunti na Paybill ya kielektroniki.
Mkusanya mapato	Mtu aliyeidhinishwa na Kaunti kukusanya mapato. Mswada unasema aonyeshe kitambulisho cha Kaunti.
Risiti rasmi	Hati ya maandishi inayothibitisha kuwa Kaunti imepokea malipo. Mswada unataka risiti itolewe.
Mwakala	Mtu aliyeteuliwa na Kaunti chini ya Mswada kukusanya au kudai mapato yaliyotajwa.
Msamaha	Hali ya kutolipa ada fulani. Mswada unatoa msamaha wa kodi ya pango na malipo ya ardhi kwa taasisi za dini zilizosajiliwa pekee.
Maoni kwa maandishi	Hati inayowasilisha maoni au mabadiliko unayopendekeza. Taja kipengele cha Mswada na sababu.

MASWALI YANAYOULIZWA | 1-8

Kuelewa Mswada na malipo yanayopendekezwa

Majibu mafupi kuhusu Mswada wa Fedha wa Kaunti ya Mombasa, 2026.

1 Mswada wa Fedha ni nini?

Ni sheria inayopendekezwa na Kaunti. Inaeleza ada, malipo, leseni, kodi ya pango, malipo ya ardhi na mapato mengine ya Kaunti. Mswada huu pia unaorodhesha makosa na faini zinazohusiana na baadhi ya masharti.

2 Je, Mswada huu tayari ni sheria?

Hati hii ni Mswada uliowasilishwa kwa Bunge la Kaunti ili ujadiliwe. Kifungu cha 1 kinasema kuwa ukipitishwa kuwa Sheria, utaanza kutumika baada ya kuchapishwa kwenye Gazeti la Serikali. Kabla haujapitishwa na kuanza kutumika, kiasi hiki ni mapendekezo; si sahihi kukitaja kuwa sheria inayotumika sasa.

3 Kwa nini Bunge linaomba maoni?

Wananchi, wafanyabiashara na watu wengine wanaohusika wanapata nafasi ya kutoa maoni kabla Bunge halijaamua kuhusu Mswada. Katiba inataka Bunge la Kaunti liwape wananchi nafasi ya kushiriki katika kazi zake za kutunga sheria.

4 Niandike nini ili maoni yangu yaeleweke?

Taja kifungu au kipengele cha Jedwali, eleza jinsi kinavyokuathiri na utoe sababu. Ukipendekeza mabadiliko, eleza nini kingefaa zaidi. Mtu yeyote aliyeathiriwa anaweza kutoa maoni; huhitaji lugha ya kisheria.

5 Mswada unasema nini kuhusu leseni za biashara?

Kifungu cha 5 kinasema mtu anahitaji leseni au kibali halali ili kufanya biashara au kutoa huduma Kauntini. Kiasi si sawa kwa kila biashara: hutegemea kipengele husika kwenye Jedwali, ikiwemo mahali biashara ilipo na ukubwa wake.

6 Je, kila pendekezo litakubaliwa, na nafuatiliaje?

Bunge huzingatia maoni lakini ndilo huamua mabadiliko. Maoni hayakubaliwi moja kwa moja. Uliza Karani au Kamati husika kuhusu ripoti inayoonyesha jinsi maoni yalivyozingatiwa. Matokeo hayawezi kujulikana mapema.

7 Je, taasisi za dini zilizosajiliwa hazilipi ada zote?

Kifungu cha 6 kinasamehe taasisi za dini zilizosajiliwa kulipa kodi ya pango na malipo ya ardhi. Hakitoi msamaha wa jumla kwa ada zote. Angalia kipengele husika kwenye Jedwali.

8 Ada inatofautianaje na faini?

Ada hulipwa kwa huduma, leseni au shughuli iliyoorodheshwa. Faini ni kiasi kinachopendekezwa kwa kuvunja sharti. Kwa mfano, leseni ya biashara ni ada; malipo ya kutupa taka kinyume cha sheria ni faini.

MASWALI YANAYOULIZWA | 9-16

Malipo, utekelezaji wa sheria na kutoa maoni

Majibu mafupi kuhusu Mswada wa Fedha wa Kaunti ya Mombasa, 2026.

9 Mswada unasema malipo yafanyweje?

Kifungu cha 10 kinataja njia rasmi za kulipa, zikiwemo kuweka fedha moja kwa moja kwenye akaunti ya benki ya Kaunti na kutumia Paybill ya kielektroniki. Pia kinasema risiti rasmi itolewe kwa kila malipo. Kabla ya kulipa, hakikisha maelekezo rasmi yanayotumika sasa.

10 Risiti rasmi ni nini, na kwa nini niombe?

Risiti ni uthibitisho kuwa Kaunti imepokea malipo yako. Kifungu cha 10 kinataka risiti. Ihifadhi ili kuthibitisha kiasi, tarehe na kumbukumbu ya malipo.

11 Nitajua vipi kama mkusanya mapato ameidhinishwa?

Kifungu cha 10 kinasema mkusanya mapato aliyeidhinishwa lazima awe na kitambulisho cha Kaunti na akivae mahali panapoonekana. Omba kuona kitambulisho na uchukue risiti rasmi kwa kila malipo.

12 Mswada unapendekeza nini kuhusu kodi ya pango au malipo ya ardhi yasiyolipwa?

Kifungu cha 6 kinapendekeza faini ya asilimia 3 kila mwezi kwa pango au malipo ya kiwanja yasiyolipwa baada ya 31 Machi. Pia kinasema mpangaji anaweza kufukuzwa kwa kutolipa kodi ya nyumba, na lazima afukuzwe baada ya miezi mitatu bila kulipa. Haya ni mapendekezo; hakikisha sheria inayotumika sasa.

13 Kifungu cha 9 kinasema nini kuhusu kubadilisha Jedwali?

Kinaweza kumruhusu Waziri wa Kaunti anayehusika na Fedha (Mjumbe wa Kamati ya Utendaji ya Kaunti) kuongeza majedwali ya ada, kodi, leseni au ushuru ili kuongeza kwenye Jedwali lililopo. Mabadiliko yoyote yanahitaji idhini ya Bunge la Kaunti. Hakikisha mabadiliko yametangazwa rasmi.

14 Ada za soko zinatofautianaje na ada ya leseni ya biashara?

Mswada unazitaja tofauti: kifungu cha 5 kinahusu leseni ya biashara au huduma; kifungu cha 7 kinahusu ada ya soko kwa bidhaa. Angalia kipengele cha shughuli yako. Mswada hausemi kila mchuuzi alipe zote mbili.

15 Kwa nini kiasi kimeandikwa “kwa saa”, “kwa tukio” au “kwa kila gari”?

Kipimo kinaonyesha jinsi kiasi kinavyohesabiwa: faini ya kelele kwa saa ya tukio, kiasi cha kelele kwa tukio la saa nane na malipo ya kufunga gari kwa kila gari. Angalia kipimo na masharti.

16 Nisipojua kipengele cha Jedwali kinachonihusu nifanye nini?

Eleza shughuli, bidhaa au huduma, mahali inapofanyika, na kiasi kilicho kwenye Mswada ikiwa unakijua. Uliza idara ya Kaunti au Kamati ya Bunge ikusaidie kupata kipengele husika; usidhani kuwa kipengele chenye jina linalofanana kinakuhusu.